

Tekst: Spreuken 6: 6-11

Lieve mensen, gemeente van Christus

Ga tot de mier, luiaard.

Zie haar wegen aan en wordt wijs.

Dat is de heilige tekst van vanmorgen. Ik wil met u stilstaan bij de mier en de luiaard, van beide kunnen we wijze lessen leren.

Eerst dit. Toen ik een kind was, en de televisie net haar intrede had gedaan, dus vroeger, had je de Fabeltjeskrant... Dat kinderprogramma zagen we vroeger eerst op zwart-wit tv en later in kleur. Even voor onze herinnering. Het begon altijd zo.... 'Hallo meneer de uil, waar brengt u...'

Een fabel... 'is een verzonnen verhaal met dieren die als mensen handelen.' Het is dus een spiegel, waarin we onszelf in de dieren en hun gedragingen weerspiegeld zien, want, zegt meneer de uil, 'dieren zijn precies als mensen, met dezelfde mensenwensen en dezelfde mensenstreken, dat komt allemaal in de krant... van fabeltjes land.'

Even ons geheugen opfrissen: In die fabeltjeskrant had je, zo u weet, allemaal dieren en die dieren waren typetjes, zo had je Bor de wolf, de gebroeders bever, je had ook juffrouw ooievaar, en de gezusters hamster, ook was er een fragiel juffrouwkje, dat altijd riep tut, tut, tut, tut... en dat was juffrouw mier... En nu kan het zomaar zijn dat hier een paar van die dieren rondlopen. Ik meen al een Bor de wolf te zien en ook de gebroeders bever en gezusters hamster, en ook een juffrouw ooievaar heb ik gespot, en een juffrouw mier is er ook, kan ik u verzekeren.

En die juffrouw Mier, die liep er in haar schortje tiptop bij en hield haar huisje even tip top netjes en schoon...

En over die mier gaat het ook in Spreuken 6:

Ga tot de mier, luiaard.

Zie haar wegen aan en wordt wijs.

Vanmorgen leren we in de grote wereld van de kleinste onder de dieren en het al even kleine mosterdzaadje, een wijze en grote les.

Ga naar de mieren, luiaard, kijk hoe ze werken en wordt wijs. Het zijn geen woorden om de bank

hangende puber of oudere luiaard mee om de oren te slaan of aan het werk te krijgen. Dit vers werd wel beroemd, het kan zo handig je eigen onmacht of macht kracht bij zetten. Hup jij! Dan span je de tekst voor je eigen karretje. Zo gebruikt, bezorgde deze tekst gevoelige zielen het schuldgevoel van niet genoeg te doen. Het maakte mensen bedrukt dat anderen hen voor lui hielden. Terwijl ze intussen misschien wel niet zichtbaar heel hard aan het werk waren, vanbinnen, om iets te verwerken en verteren, of in hun relatie.

Luieren... Zondag is bij uitstek een dag om te luieren. Kunnen we dat nog? Misschien klopte God wel aan bij de lui-ogende en fluisterde haar of hem toe: "Doe jij eens wat minder, dan ga ik de akker van je leven onder handen nemen." Dat de grond waarop wij van binnen staan, weer in God gegrond is. Dat God ons hart katheteriseert waar

nodig, want God komt op plekken waar we zelf niet kunnen komen, of die misschien wel ongemerkt verstopt zitten.

Nee, het boek Spreuken heft hier geen belerend vingertje: "Jij luiard, kijk naar de mier." De wijsheid in dit kijken naar de mier schuilt in iets anders, gemeente. Laten we luisteren naar de wijze lessen van de mier. Drie welgeteld.

1. Je hoeft geen overijverig wezen te worden. Het gaat erom - dat is de eerste wijze les van de mier - aan te voelen, wat het juiste moment is voor wat. De mier weet wanneer zij aan de bak moet en wanneer zij haar rust kan nemen. In de zomer is ze een druk baasje en in de winter rust ze uit. Mieren zorgen alleen 's zomers voor overlast. 's Winters zien we geen mier. Dan rusten ze uit, eten en drinken samen.

Wijs zijn we, als we weten te onderscheiden wanneer het waar op aan komt. Daar zijn geen standaard recepten voor, dat vraagt onze zuivere aandacht.

Weest wakker en wijs. Het gaat om het vinden van een balans van doen en niet-doen. Na onze inspanning hebben we als mens rust nodig om goed te kunnen leven, en dat geldt ook voor de akkers die aan braak liggen toe zijn, dat geldt voor de boeren, voor de telers van fruit en de tuinders. Het is voor veel mensen een kunst om die rust te vinden, nu er steeds meer flexwerk en werkdruk komt, nu we op het werk én thuis aan de slag kunnen.

2. De tweede les van de mieren is deze. Ze ogen misschien als zzp'ers die los en zelfstandig hun werk doen, in de praktijk blijkt dat schijn, net als bij veel zzp'ers. Als je uitzoomt zie je een web van veelkleurige samenwerking, met vele

anderen levert ieder een aandeel, bouwen ze ijverig aan iets moois. Deze beestjes zijn meesters in het samenwerken en zijn zeer op elkaar gericht. Dat – zo las ik – zijn ze ook naar wie klein en kwetsbaar en afhankelijk is: voor de larven koesteren ze een ‘gezamenlijk broedzorg’, ze staan borg voor elkaar. Zo kan uit de larf een mier komen die op eigen benen ook weer een waardevol deel van het grotere geheel wordt. Elke mier, zo kunnen we leren, heeft een betekenisvolle plek binnen het grotere geheel. Elke mier heeft haar eigen plek. In wat iedere mier doet, is zij een onmisbare, waardevolle schakel binnen dit geheel.

Net als wij zijn mieren meer dan een verzameling individuen. De mensheid vormt evenzo, in alle verscheidenheid, een eenheid. Al houden onze fabeltjeskranten ons vaak een heel ander beeld voor. Religies weten van die eenheid, en om wille

van het overleven van de mensheid zouden we deze wijze les van de mier ter harte moeten nemen.

3. Dan de derde les. Er is iets bijzonders met de mieren, gemeente. Ze hebben geen bestuur of leiders. Ze zijn een zichzelf besturend organisme, aangestuurd door een wonderlijk gezamenlijk instinct. Friezen waren ooit ook zo.

De mieren zijn niet met zichzelf bezig, ze denken daar niet over na, ze doen zoals de grotere beweging van hen vraagt, ze gaan met de grotere beweging mee. Ze wijzen zeker ook niet naar elkaar, naar iemand die sneller gaat of langzamer, of even stilstaat. Ieder neemt deel op de wijze die past. En ieder geeft zich over aan het geheel.

En dan is er nog een prachtig verhaal, het heet 'De mier en de graankorrel.' Het is van de Griek

Aesopus uit de 6^e eeuw voor Christus, en beroemde schrijvers als Tolstoj hebben later dit verhaal bewerkt. Het gaat zo:

Een graankorrel die na de oogst op het veld was blijven liggen, wachtte op regen, zodat hij zich kon laten wegzinken in de aarde.

Toen kwam er een mier. Ze zag de graankorrel, sjoerde hem op haar rug en begon moeizaam de lange weg naar haar nest.

De graankorrel drukte op haar kleine, taaie lijf en leek steeds zwaarder te worden.

“Waarom sjouw je zo? Waarom leg je me niet neer?” vroeg de graankorrel.

De mier hijgde: “Als ik je niet meeneem, hebben we geen eten voor de winter. Wij mieren zijn met zovelen en elk van ons moet zoveel mogelijk voedsel naar de voorraadkamer slepen.”

“Maar ik ben niet gemaakt om zomaar opgegeten te worden,” zei de graankorrel. “Ik

ben een zaadje vol leven. Ik ben er om uit te groeien tot een grote plant.

Luister naar me, laten we samen een overeenkomst sluiten”.

De mier was blij dat ze even kon uitrusten en liet zich overhalen. Ze legde de graankorrel neer en vroeg: “Wat is dat, een overeenkomst?”

De graankorrel zei: “Als je me hier op de akker laat liggen, in plaats van me mee te slepen naar je nest, dan zal ik je honderd graankorrels schenken voor je voorraadkamer.”

De mier dacht na. Honderd korrels in ruil voor één enkele?

Maar dat was een wonder!

“Hoe gebeurt het dan?” Vroeg ze.

“Dat is een geheim”, antwoorde de graankorrel, “dat is het geheim van het Leven. Graaf nu een klein kuiltje in de grond, begraaft me daarin en kom dan over een jaar terug.” En zo deed de mier het.

Er ging een jaar voorbij.
De mier keerde terug.
En de graankorrel had woord gehouden.

Zo houdt ook Gods zaad woord, in het verborgene groeit het, tot het uitkomt. In Akkrum, weet ik toevallig, zijn mensen, die van kleine tuintjes houden. Daar in die tuintjes zaaiden ze in het voorjaar pompoenzaad - iets groter dan het mosterdzaadje – en nu hebben ze heerlijke soep gekookt van vele pompoenen.

In ons hart, ons binnenste, weten jullie dat we daar als mensen juist in deze tijd ook zelf een klein tuintje kunnen beginnen? Dat we daar het zaad Gods kunnen zaaien, in het verborgene? En als het gaat ontkiemen, kan het wonder van het mosterdzaadje, van de graankorrel of het pompoenzaad gebeuren. Op een voorwaarde: dat wij, als het gezaaid is, net als de boer mogen

slapen of luieren, er vooral moeten afblijven, erop mogen vertrouwen. Op het wonder dat een zaadje van bijna niks uitgroeit tot wonderbare omvang, rijk aan geloof, hoop en liefde. Midden in deze immense wereld, haar bedreigde orde, en geplaagde aarde mogen we leven van het zaad Gods en zijn vruchten, van het voedsel dat de aarde ons schenkt en van Gods geestelijk voedsel, dat we rijkelijk ontvangen en dat bestemd is voor iedereen op alle plekken in het grote geheel waar alle mensen deel van uitmaken.

Amen